

Verkiezingsprogramma

GroenLinks Oldambt

2022-2026

Menselijk Eerlijk Duurzaam

Voorwoord

Na acht jaar geen vertegenwoordiging te hebben gehad in de gemeenteraad van Oldambt vindt GroenLinks het tijd worden weer mee te doen. Acht jaar lijkt kort, schijnbaar te kort om grote veranderingen op te merken. Toch is er in die tijd heel veel gebeurd: de energietransitie is in gang gezet en vraagt veel van de gemeente en haar inwoners; de mijnbouw heeft schade toegebracht en geeft onzekerheid bij veel inwoners ondanks de inspanningen die de gemeenten hebben geleverd; uitbreiding van zoutwinning geeft onzekerheid; van krimp maken we recent de omslag mee naar groei; verschillende wetten zijn samengevoegd tot de nieuwe Omgevingswet en die eist veel denkkraft en inspanning van politici, bestuur, ambtelijke organisatie en de Oldambtsters; over het klimaat en de biodiversiteit is veel bekend geworden en horen we meer dan ooit tevoren.

GroenLinks werkt aan een open en respectvolle samenleving, waarin je kunt zijn wie je bent, kunt zeggen wat je vindt, en waarin iedereen zich thuis kan voelen. Met een open houding naar elkaar luisteren, waarbij verschillen onderling geaccepteerd worden.

Inwoners moeten serieus genomen worden en tijdig kunnen meepraten over beslissingen over hun woonomgeving en daar ook daadwerkelijk invloed op hebben. Belangrijk is een open discussie, waarbij ieders mening wordt gerespecteerd.

Wij leven in een kansrijke regio. Het komt er de komende jaren op aan om die kansen te benutten. Dat kan door vooral te denken in kansen en oplossingen. GroenLinks nodigt alle politieke organisaties, inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties daartoe uit mee te denken met veranderingen. De gemeente steunt en moedigt dit aan, waarbij vernieuwing van het beleid voorop staat.

GroenLinks staat voor:

- Klimaatcrisis aanpakken
- Biodiversiteit versterken
- Eerlijk delen
- Menselijke zorg
- Eerlijk wonen
- Gelijkwaardigheid
- Aandacht voor passend onderwijs
- Werk met waardering

Met dit programma geven wij daar invulling aan, waarbij samenwerking, meedoen en zeggenschap van inwoners de kernpunten zijn. Het programma bestaat uit vier hoofdstukken:

Sociaal

Economie

Natuur, energie en aanpassing aan klimaatverandering

Prettig leven en wonen

SOCIAAL

'Moi'

Naoberschap in onze omgeving is groot en daar zijn we blij mee. Het aantal ouderen en zorgbehoevenden is in Nederland niet gelijk verdeeld. In onze omgeving zijn naar verhouding meer inwoners die aanvullende zorg nodig hebben. Weliswaar letten burens een beetje op elkaar, maar soms is ook echt meer nodig.

Zorg met menselijke maat

GroenLinks wil betaalbare zorg voor iedereen, hulp en zorg die dicht bij de inwoners wordt georganiseerd. GroenLinks ondersteunt een lobby naar Den Haag voor meer budget voor de verschillende zorgtaken in de gemeente. Binnen onze gemeente worden mensen niet langer achtervolgd met onnodige regels en regels die wantrouwen uitstralen. De gemeente werkt op basis van vertrouwen.

Het aantal ouderen en ook jongeren die zorg nodig hebben is groot. Een goede organisatie is nodig om die goed te kunnen geven. Zorg moet bereikbaar blijven voor de inwoners. Dat kan het best als regionaal op dit gebied wordt samengewerkt:

- Zorg binnen alle domeinen, waarbij wensen van mensen centraal staan en niet structuren of organisaties;
- Zoals op het gebied van de WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) en zorgvoorzieningen.
- Het VN-verdrag betreffende de rechten van personen met een handicap (VN-verdrag Handicap) vraagt van gemeenten om een Lokale Inclusie Agenda op te stellen, een wettelijk vereiste. Deze agenda zorgt er voor dat op lokaal niveau de artikelen/mensenrechten uit dat verdrag gewaarborgd worden. GroenLinks wil dat de gemeente Oldambt de agenda gaat opstellen in samenwerking en overleg met de doelgroep en deze betreft bij al haar beleid.
- We willen de zelfredzaamheid van bewoners zo lang mogelijk stimuleren. Dat kan door het toepassen van elektronica (domotica) in huis om het wonen te vergemakkelijken. Daardoor kunnen ouderen of mensen met een handicap zich langer zelf redden.
- Belangrijk is te onderkennen dat niet iedereen met elektronica om kan gaan. Zij kunnen daarin worden ondersteund door (ervarings)deskundigen uit de zorg- of de welzijnsorganisaties.
- Bovenstaande kan samengaan met een circulatieplan voor het hergebruiken en herstellen van hulpmiddelen in de zieken- en ouderenzorg. Een gemeentelijk verzamel- en uitgiftepunt van hulpmiddelen (zoals rollators en trapliften) in samenwerking met Afeer (arbeidsinclusief werk) en de Kringloopwinkels is wenselijk. Dat gaat verspilling tegen en het biedt financieel zwakkere ouderen en zieken gratis of betaalbaar kwalitatief goed 2^e hands materiaal. Duurzaamheid en sociale ondersteuning gaan hier hand in hand.
- Vanaf 1 januari 2020 hebben de gemeenten meer taken gekregen in de jeugdhulpverlening. Extra aandacht is nodig voor jongeren met ernstige psychische problemen. De gemeenten maken met de GGZ en Jeugdgezondheidsinstellingen daar bindende afspraken over op basis van:
 - Eén loket principe
 - Niet grens gebonden en 24-uurs bereikbaarheid
- De gemeente heeft kennis van kinderen die door (complexe) scheidingen mogelijk 'tussen wal en schip' geraken. Samen met welzijnsorganisaties wordt gezorgd voor een omgeving

- waar zij gelijkgestemden kunnen ontmoeten en hulp kunnen vragen en krijgen.
- Garant staan voor goed en toegankelijk leerlingenvervoer.
- Eenzaamheid bestrijden in de wijken en de dorpen vanuit buurthuizen/steunstees door welzijnswerkers; thuiszorg brengt in kaart waar eenzame mensen wonen. Samen stimuleren beide organisaties hen om mee te doen aan sociale activiteiten.
- De gemeente blijft continu alert om gezondheidsbevorderende kennis en ideeën te delen met welzijns- en zorgorganisaties.
- De gemeente controleert en vergelijkt steekproefsgewijs de bestede gelden aan de WMO bij bijvoorbeeld zorgboerderijen en handhaaft daar dan ook naar. Regionaal wordt hierin samengewerkt en kennis gedeeld.
- Verlaging van de zorgkosten kan worden verkregen door minder bureaucratie. GroenLinks denkt hier graag over mee.
- Gezondheidsachterstanden worden vaak veroorzaakt door maatschappelijke problemen zoals bestaansonzekerheid, werkloosheid, armoede, laaggeletterdheid en een ongezonde leefomgeving. Die achterstanden moeten op gemeentelijk niveau worden aangepakt op andere terreinen dan de volksgezondheid zelf: onderwijs, werkgelegenheid, armoedebestrijding en schuldhulpverlening, taalkansprogramma's, sport en een duurzame leefomgeving.
- Wij zijn voor behoud van gespecialiseerde zorg in het noorden van Nederland.

Plek in de maatschappij

GroenLinks wil dat iedereen in onze gemeente een fatsoenlijk bestaan kan opbouwen. Iedereen moet kunnen meedoen, via een betaalde baan, vrijwilligerswerk of op school. Als het mensen zelf niet lukt om een baan of vrijwilligerswerk te vinden, willen wij dat de gemeente helpt. De gemeente mag mensen nooit in de steek laten. En er zijn kansen! Zeker als het economisch beter gaat. Opleiding naar werk krijgt de hoogste prioriteit, omdat duurzaam betaald werk armoede tegengaat.

- Een inclusieve samenleving op basis van wederzijds respect en het ontspannen omgaan met verschillen, een gemeenschap waarin mensen worden verbonden en verenigd;
- De gezamenlijke aanpak van het armoedebeleid wordt verbeterd.
 - Er komt één loket dichtbij in wijk of dorp, waar inwoners gemakkelijk terecht kunnen.
 - De regels van de bijstand en de WW zijn streng en beperken inwoners bij het

aannemen van werkzaamheden. GroenLinks wil dat de gemeenteraad bekijkt waar een versoepeling mogelijk is, zodat het loont om werk aan te nemen. Zo nodig kan men zonder ingewikkelde handelingen terugvallen op een uitkering.

- Preventie in de schuldhulpverlening wordt uitgebreid.
- Er komt kwijtscheldingsbeleid om armoedeval tegen te gaan
- De collectieve verzekeringen voor specifieke doelgroepen worden verbeterd waarbij het eigen risico voor minima is meeverzekerd.
- De voedselbank kan op financiële ondersteuning van de gemeenten rekenen.
- We pakken menstruatie-armoede aan door middelen hiervoor ruim beschikbaar te stellen.
- Inwoners die (tijdelijk) gebruik maken van de bijstand hoeven over de eerste € 100 die ze per maand bijverdienen niets in te leveren. Daarna mag je 25 % van de inkomsten houden tot een maximum van € 221 per maand. Een melding volstaat. Hiermee worden de administratieve lasten bij de sociale dienst ook beperkt.
- GroenLinks staat open voor het houden van een proef om basisinkomen in te voeren in onze regio.

Onderwijs, sport en cultuur

Kinderen hebben recht op goed onderwijs en een veilige en gezonde woon- en leefomgeving. Een breed aanbod van scholen van basis- en voortgezet onderwijs tot opleidingen voor volwassenen moet waarborgen dat ieder zijn of haar talenten kan ontwikkelen. Samenwerking tussen gemeenten in de grensregio, bedrijfsleven en onderwijs is noodzakelijk, bijvoorbeeld om leerlingen hun startkwalificaties te laten behalen.

Sporten is gezond voor iedereen. Als individu kun jij je eigen rondje hardlopen/wandelen of je kunt sporten op verenigingsniveau. De vele vrijwilligers die de verenigingen levend houden zijn van onschatbare waarde. Belangrijk is het op peil houden van binnen- en buitensportvoorzieningen. Ook zwemlessen moeten behouden blijven. Speeltuinen moeten voor ieder kind toegankelijk zijn; bij nieuw aan te leggen speeltuinen wordt de jeugd uit de buurt betrokken bij het ontwerp.

Iedereen, ook sporters met een beperking (inclusieve sport), moet deel kunnen nemen aan het gevarieerde aanbod van verenigingen en sportbeoefeningen (Oldambtster sportakkoord). GroenLinks Oldambt onderschrijft het belang van het ambitieuze sportakkoord en wil het in 2018 getekende akkoord actualiseren en zo nodig bijstellen.

GroenLinks vindt kunst en cultuur van grote maatschappelijke waarde en maakt zich sterk voor een gevarieerd cultureel klimaat in het Oldambt. Het brede aanbod van culturele voorzieningen en uitingen willen wij ook voor de toekomst behouden en uitbreiden. De gemeente blijft de Klinker (muziekschool, kunstencentrum) ondersteunen. Ook zijn bibliotheekvoorzieningen van grote waarde, enerzijds vanwege hun aanbod aan onder meer (luister)boeken maar ook omwille van sociale contacten, als 'buurtplein'.

ECONOMIE

Circulaire economie

GroenLinks zet zich in voor een toekomstbestendige economie. Dat wil zeggen dat we de vergroening van de industrie & circulaire economie stimuleren. Bij economie wordt in elk onderdeel rekening gehouden met de brede welvaartsindicatoren zoals tevredenheid, geluk en welzijn. Op deze terreinen ontwikkelt de gemeente een visie en beleid. Hierbij geeft de gemeentelijke organisatie zelf het goede voorbeeld, door bij vervanging extra aandacht te geven aan energiebesparing en duurzame opwekking. Wij vinden de volgende punten van belang:

- Werkgelegenheid is de basis voor een gezonde lokale economie. We moeten daarbij vooral letten op het MKB en het stimuleren van kleinschalige innovatieve bedrijven.
- Ondersteuning van innovatieve initiatieven vanuit het bedrijfsleven die een bijdrage leveren aan de circulaire economie, zoals bij de inzameling en verwerking van reststoffen (vroeger afvalstoffen) die vrijkomen bij huishoudens, winkels en (kleinschalige) industrie.
- Gemeente, ondernemersverenigingen, industrieën en kennisinstellingen (zoals scholen) moeten samenkomen en samenwerken om bestaande en nieuwe, vernieuwende werkgelegenheid te bevorderen.
- Het voortzetten van het ambitieuze programma voor het realiseren van energie neutrale dorpen en wijken met als doel de uitstoot van CO2 te verminderen en vergroten van de leefbaarheid.
- Stimuleren van lokale en regionale ideeën van energiecoöperaties op het gebied van energieopwekking.
- Het (om)scholen van mensen naar “groene banen”, zoals installateurs van warmtepompen, zonnepanelen en zonneboilers.
- De winkelcentra moeten aantrekkelijk worden zodat inwoners graag in eigen omgeving gaan winkelen. Bij de inrichting wordt rekening gehouden met een groene en koele omgeving en wordt water waar dat kan toegelaten waardoor wateroverlast wordt vermeden. Het kan de recreatie – die in Oldambt aan het groeien is – versterken en de werkgelegenheid bevorderen.
- Afval voorkomen is belangrijk, wat rest is vervolgens bestemd voor hergebruik door middel van (nieuwe) economische activiteiten. Daarom wil GroenLinks werken met *ja/ja* sticker: de bezorger mag alleen reclaimedrukwerk bezorgen wanneer er een sticker op de brievenbus aanwezig is.
- De productie en consumptie van lokaal gezond en duurzaam voedsel zou gestimuleerd moeten worden. De gemeente geeft daartoe het goede voorbeeld via haar eigen inkoopbeleid en catering.
- Natuurinclusieve/biologische landbouw, hernieuwbare energie, circulaire lokale economie en nieuwe natuur brengen veel vragen met zich mee die opgelost moeten worden. Wij zien hierin mogelijkheden voor het Groningse (hoger)onderwijs om centra in Oost-Groningen op te richten, als dependences van MBO, HBO en Universiteit waar onderwijs en onderzoek in het gebied hand in hand gaan. Dit kan de uitdijende stad Groningen ontlasten, verlevendigt het maatschappelijk leven en brengt verjonging met zich mee.

Vrijetijdseconomie

Het Oldambt kent een heel eigen geschiedenis die het waard is goed in beeld gebracht te worden, zowel bij de oldambtster inwoners als bij de toerist. In het landschap is de strijd tegen het water en de inpolderingen voor boerenland af te lezen aan de kolken, enkele dijken en waterlopen. Diverse oude stoom- en dieselmolens in Oldambt getuigen van de inspanningen die werden geleverd om overtollig water weg te pompen; Heiligerlee kent het aantrekkelijke Klokengieterijmuseum en Museum Slag bij Heiligerlee; Bad Nieuweschans heeft de Locomotievenremise (Graanrepubliek) en het aantrekkelijke Vestingmuseum Bad Nieuweschans; in de dorpen treft men veel cultureel erfgoed aan, zoals oude kerken met hun orgels, en boerderijen.

GroenLinks Oldambt ondersteunt van harte de samenwerking van cultuurhistorische, landschaps- en natuurorganisaties in het streven naar een gezamenlijk onderkomen waar onder andere toeristen wegwijs kunnen worden gemaakt in de Oldambtster eigenheden en aantrekkelijkheden. Daarin kan worden samengewerkt en geïnvesteerd met de Oldambtsterondernemers (toerisme en middenstand) en de gemeente.

De gemeente investeert samen met ondernemers en toeristische organisaties om het Oldambtster landschapsschoon (bos, het open cultuurlandschap en de dorpen en stad) als vakantiegebied voor wandelaars, fietsers, cultuur- en natuurliefhebbers te promoten. Ook kleine initiatieven voor ommetjes of andere kunstzinnige en culturele activiteiten in de omgeving worden door de gemeente gestimuleerd. Hierin kunnen de dorps- en wijkorganisaties een belangrijke rol vervullen. Recreative voorzieningen zullen getoetst moeten worden aan inclusiviteit: toegankelijkheid voor iedereen.

Er wordt actief samenwerking gezocht met Westerwolde, Pekela en Stadskanaal om Oost-Groningen, in al zijn verscheidenheid, landelijk en internationaal in beeld te brengen door een totaal toeristisch product van de regio te ontwikkelen.

NATUUR, ENERGIE EN AANPASSING AAN KLIMAATVERANDERING

Onze open en groene landschappen zijn kernwaarden. We zien mogelijkheden om Oldambt mooier en aantrekkelijker te maken. De klimaatverandering vraagt ook van ons inspanning om energie te besparen en ook op te wekken. De drie thema's kunnen niet los van elkaar worden gezien.

Natuur

Vergroening en verduurzaming van onze samenleving is van groot belang. Groen is voor GroenLinks behoud en vergroten van onze natuur en onze landschappen, genieten van de rust, de ruimte en de nacht en duurzame natuurvriendelijke teelt van landbouwgewassen.

- Biodiversiteit vergroten we door onder andere ecologische berminrichting en bermbeheer. Maaien wordt diervriendelijk gedaan. Bermen worden ingezaaid met inheemse bij het landschap passende bloemenmengsels. Door ecologisch en diervriendelijk te maaien blijven planten en dieren duurzaam in stand. Klepelmaaiers die aan vervanging toe zijn worden vervangen door een ecologisch maaitoestel.
- De opmars van de eikenprocessierups wordt tegengegaan door ecologische berminrichting en ecologisch bermbeheer. De beplanting is inheems en gevarieerd waardoor natuurlijke vijanden de kans krijgen zich te vestigen en zich voort te planten.
- Parken bestaan voornamelijk uit beplanting (kruiden, struiken en bomen) van Nederlandse oorsprong en worden ecologisch beheerd.
- Parken, bossen, bloemrijke weides, bermen en plantenrijke waterlopen sluiten zo veel mogelijk aan bij het Natuur Netwerk Nederland. Daardoor ontstaat in Oldambt een netwerk van natuurlijke groene en waterrijke zones: de natuur in dorp en stad zijn met elkaar verbonden.
- Tuinen kunnen belangrijke groene aders vormen in stad en dorp en vullen het groene netwerk aan.
- In parken en bossen wordt zoveel mogelijk ruimte geboden aan natuurlijke ontwikkeling. Door de afwisseling van oude en jonge bomen en struiken, en dood hout wordt de biodiversiteit versterkt waardoor plagen worden tegengegaan. Ondergroei in park en bos wordt gestimuleerd.
- Beplanting in tuinen is nodig:
 - Om in de winter de temperatuurdaling te verminderen en het huis lichter te maken waardoor wordt bespaard op energie.
 - Het groene natuurnetwerk te versterken
 - De biodiversiteit duurzaam te vergroten
 - Wateroverlast te voorkomen
- Vergroening van tuinen moet worden gestimuleerd:
 - Door bijeenkomsten te organiseren over groene tuinen die onderhoudsvriendelijk zijn, waardoor ouderen ook langer in hun huis kunnen blijven wonen; natuurlijk tuinieren als uitgangspunt.
 - Door tuinenroutes in de regio's te ontwikkelen.
 - Door subsidie/ korting op planten voor de tuin en het verwijderen van bestrating. Planten zijn van Nederlandse oorsprong.
 - Kennis en ervaring binnen de gemeentelijke organisatie (afdeling groen) moet daartoe actief kunnen worden ingezet.
- We willen stimuleren dat boeren hun erven vergroenen, door bijvoorbeeld bosaanplant en bloem- en kruidenrijke gazons en borders aan te leggen en dat zij hun akkerranden kruidenrijk inrichten en beheren. Water wordt dan ook minder belast met voedingsstoffen.

- Om natuur meer kansen te geven zal de waterhuishouding anders moeten worden geregeld, namelijk naar meer natuurlijker waterpeilen. Wat GroenLinks betreft neemt gemeente Oldambt daarin het voortouw om met waterschap en provincie daarover afspraken te maken.
- GroenLinks is tegen megastallen. Wij zijn voor duurzame en vernieuwende ontwikkelingen in de landbouw en veeteelt. Ontwikkelingen die positief zijn voor de gezondheid, diervriendelijkheid, milieu en natuur. Daardoor kan het open landschap in Oldambt weer bloeien en boeien. Daar hoort biologische landbouw bij waardoor een aantrekkelijker gevarieerder landschap ontstaat waar het goed toeven en recreëren is. Belangrijk voor Oldambt: het brengt werkgelegenheid met zich mee. Dieren krijgen de noodzakelijke verzorging en aandacht. Dieren moeten naar buiten kunnen en vrij kunnen bewegen. Mishandeling en verwaarlozing van dieren wordt aangepakt.
- Natuuronderwijs en natuureducatie zijn noodzakelijk en willen wij verbeteren door het aanstellen van professionele vaste krachten waardoor structurele ondersteuning mogelijk is. Het hebben van een of meer vaste locaties van waaruit gewerkt kan worden is daarbij onontbeerlijk. Een mogelijkheid is dat met meerdere vrijwilligersorganisaties zoals cultuurhistorie en landschap wordt samengewerkt.
- Om de schooljeugd kennis te laten maken met natuur en met voedingsgewassen ziet GroenLinks brood in de ontwikkeling van een of meer schooltuinen.
- GroenLinks zet zich in voor het opstellen van een gemeentelijke visie voor het (openbaar) groen waarin biodiversiteit, leefbaarheid en educatie de pijlers zijn. In die visie worden ook industrieterreinen opgenomen.

Klimaataanpassing

Aanpassing aan klimaatverandering, ook klimaatadaptatie genoemd, is nodig, maar dat gaat niet vanzelf. De Regionale Energiestrategie (afspraken om het CO₂ gehalte in de atmosfeer te verlagen) is een voorbeeld om in deelgebieden duurzame energie op te wekken.

Voor GroenLinks is klimaataanpassing meer. Het betekent aandacht voor:

- Sociale duurzaamheid. Hiermee bedoelen we dat het energiezuinig maken van je (huur)woning niet voorbehouden is aan de mensen met de gevulde portemonnee, maar ook voor iedereen die het minder breed heeft. In bestaande bouw wordt, waar mogelijk overgegaan naar andere energiebronnen, zoals een warmtepomp met gebruik van een natuurlijk koudemiddel of groen gas, en naar zonneboilers en zonnepanelen.
- Bij huurwoningen lopen isolatiemaatregelen achter bij woningen die in particulier eigendom (eigenaar-bewoner) zijn. GroenLinks vindt dit ongewenst. Zowel particuliere verhuurders als woningcorporaties zullen hierin hun verantwoordelijkheid moeten nemen. Dan hebben huurders profijt van energiebesparing, een lagere energierekening en een comfortabeler binnenklimaat.
- Energie-bespaar pakketten zullen een structureel karakter moeten hebben voor de minima.
- Nieuwe ontwikkelingen worden gevolgd en waar het kan ook gemeentelijk gestimuleerd binnen onze gemeentegrenzen. Met name waterstof zal nog een verdere ontwikkeling moeten doormaken voor het rendabel is.
- De toepassing van privé of buurtaccu systemen kan worden gestimuleerd om overbelasting van het net te voorkomen. Het bevordert de decentralisatie van opwekking en gebruik van energie.
- Hittestress. In de dorpen en in de stad, bij scholen en bij woningen voor ouderen zet de gemeente zich actief in om hittestress te voorkomen. Groene verkoelende maatregelen zijn het aanplanten van bomen en de inrichting van koelteplekken waardoor natuurlijke luchtverplaatsing ontstaat. In de winter zorgt het groen voor een aangename temperatuur rondom gebouwen.
- Droogte en wateroverlast. Wij zien dat veel inwoners gaan voor veel bestrating in hun tuinen in plaats van groen. Gemeentelijk zal aandacht besteed worden aan de voordelen van het 'groener' inrichten van tuinen en de woonomgeving.

Energie

In onze provincie, maar ook in omliggende provincies worden windmolens gebouwd en zonneparken aangelegd. Er wordt in de buurt zout en magnesium gewonnen. In lege zoutcavernes wordt voldoende gas opgeslagen om strenge winters door te komen. Nog steeds vinden er aardbevingen plaats, waar inwoners naast schade aan hun woning ook mentale klachten krijgen. Beoogde uitbreiding van de zoutwinning draagt daar verder aan bij. We staan aan de vooravond van de energietransitie: we laten samen de wereld beter achter dan dat we het ontvingen. Windmolens en zonneparken kunnen daarbij helpen. Nieuwe energiedragers, zoals waterstof, op termijn ook. GroenLinks vindt dat voor al deze maatregelen draagvlak onder de bevolking nodig is; wij stimuleren het draagvlak bij de inwoners en zijn beducht voor het opleggen van hogerhand.

Volgens GroenLinks kan onze provincie zich specialiseren in energie. Er zijn hier mogelijkheden om te verduurzamen en sterk te investeren in opleidingen, ook voor de eigen inwoners van Oldambt. Zij kunnen een uitdagende eerste of vervangende baan vinden. Geld dat wordt verdiend in onze omgeving blijft in onze omgeving, zodat de lasten ook de lusten worden. Door inkomsten uit de energietransitie kunnen mooie initiatieven ondersteund worden, waardoor de leefbaarheid in de

omgeving blijft bestaan. Slechts met deze voorwaarden, vinden we het verantwoord om verdere initiatieven voor de energietransitie te steunen.

- Er wordt regionaal samengewerkt aan een omgevingsvisie, waar onder andere zonneparken in voorkomen. Deelname van de bevolking is een voorwaarde als de overheid aanwijst waar zonneparken geplaatst worden.
- GroenLinks is tegen het verder ontwikkelen van grootschalige windparken in ons gebied. Daar waar ze al gepland staan, worden de inwoners ruimhartig gecompenseerd. Wij zien wel kansen voor kleinschalige en kleine windmolens bij dorpen, agrarische bedrijven en voor lokale elektriciteitsvoorziening. Er moet wel draagvlak voor zijn met als voorwaarde participatie van omwonenden.
- GroenLinks is voorstander van het leggen van zonnepanelen op daken, zeker als er in de omgeving lokale initiatieven zijn. Het kan niet zo zijn dat dergelijke initiatieven worden geremd omdat de belasting op het netwerk te groot zou zijn. Het duidt op willekeur wanneer een projectontwikkelaar wel een zonnepark zou mogen plaatsen. GroenLinks geeft aan zonnepanelen op daken van woningen en bedrijven prioriteit boven zonneparken.
- Bij de aanleg van zonneparken is biodiversiteit een belangrijk aandachtspunt. Voorwaarde moet zijn dat de panelen zoveel mogelijk aan het zicht worden onttrokken.
- GroenLinks is tegenstander van het plaatsen van een kerncentrale en het opslaan van radioactief afval in lege gasvelden of zoutcavernes. Kernenergie remt de ontwikkeling naar duurzame schone energiebronnen.
- Inkoop van groene stroom heeft de voorkeur bij een leverancier die ook groene projecten financiert en ondersteunt.
- Wij denken aan de oprichting van een energiestimuleringsfonds. Dit fonds moet worden ingezet voor alle inwoners die zelf niet de financiële middelen hebben energiebesparende maatregelen te nemen, maar dit wel willen. Het benodigde geld kan komen uit de jaarlijkse opbrengsten uit bijvoorbeeld zonneparken. Daarmee groeit het fonds samen met een jaarlijkse donatie door de gemeente zodat op termijn steeds meer inwoners betaalbare energiebesparingsmaatregelen kunnen nemen.
- De energietransitie vergt onder meer de aanleg van warmtepompen. De gemeente stimuleert de aanleg ervan door onder meer rekening te houden met geluidsnormen in de uitvoering van bouwplannen (Omgevingswet).
- De vele mogelijkheden om energie te besparen en de snelle ontwikkelingen daarin (zoals: isolatiemogelijkheden, zonnepanelen, warmtepompen, waterstofnet, elektrisch transport) vereisen voortdurende aandacht. Brede voorlichting daarover aan bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners is daarom wel gewenst.

PRETTIG LEVEN EN WONEN

Bereikbaarheid

Voor de ontwikkeling van onze regio is bereikbaarheid van groot belang. We trekken daarin gezamenlijk op met de andere Oost-Groninger gemeenten. Mobiliteit vraagt extra aandacht vanwege de energietransitie. De infrastructuur van het elektriciteitsnetwerk kan worden aangepast aan elektrische auto's en fietsen, bijvoorbeeld door het plaatsen van meer laadpalen. Daarom gaan wij ervoor dat:

- In de gemeente wordt gezorgd voor veilige fietsroutes voor zowel schoolgaande kinderen als voor de recreant op de (elektrische) fiets.
- Bus- en treinverbindingen op elkaar aansluiten, ook op hubs (openbaar vervoer knooppunten) in de kleinere plaatsen.
- Snel internet wordt gestimuleerd, ook in de kleine kernen om het wonen en werken op het platteland aantrekkelijk maken.
- Als de verkeersborden aan vervanging toe zijn, gaan we deze vervangen door duurzaam circulair materiaal, zoals inheems hout.
- GroenLinks hecht aan een goed openbaarvervoersnetwerk zowel naar Groningen als naar Duitsland. Een goede treinverbinding met het Duitse achterland (Wunderline) is van groot belang voor onze sociaaleconomische ontwikkeling, evenals een goede verbinding met Twente via Zuidbroek-Ter Apel-Emmen (Nedersaksenlijn).

Leefbaarheid

GroenLinks zet zich in voor de leefbaarheid van de kernen in onze gemeente. Leefbaarheid is een bloeiend verenigingsleven: sport, cultuur, natuur en landschap en andere mogelijkheden om zelf actief te kunnen zijn. Inwoners, waaronder de dorpsverenigingen en wijkplatforms, spelen hierbij een sleutelrol. Zij nemen de regie, de gemeente ondersteunt en draagt bij aan verbreding van kennis. Daarom zetten wij ons samen met hen in om voorzieningen en (sport)accommodaties te behouden, toekomstbestendig te maken of voor een nieuw op te richten cultuur- en natuurhistorisch instituut.

GroenLinks wil daarnaast dat er een gezamenlijk duurzaamheidsbeleid komt, gekoppeld aan de Regionale Energiestrategie (RES). Woningverbetering, levensloopbestendigheid en het energiezuinig maken van woningen en voorzieningen gaan hand in hand. Een groene planten- en dierrijke omgeving met zijn windkerende functie draagt bij aan een prettig woon-, leef- en werkklimaat. Daarnaast betekent leefbaarheid voor GroenLinks ook:

- Voldoende betaalbare huurwoningen voor jong en oud.
- Voor jongeren passende en betaalbare woonruimte.
- Ouderenwoningen die geschikt zijn voor bewoners die zorg nodig hebben. Oldambt stimuleert daarom de ontwikkeling van kleinschalige wooncomplexen ('knarrenhof').
- Het beschikbaar stellen van buurtbudgetten voor wijk- of dorpsgebonden leefbaarheidsprojecten steunen wij van harte. Mogelijkheden om dat in te zetten zien wij in lokale gezamenlijke energieprojecten, in projecten die de biodiversiteit verhogen en sociale activiteiten die de samenhang tussen bewoners bevorderen.
- Veilig verkeer in dorp en stad en schone lucht zijn voor GroenLinks uitgangspunten voor een gezonde leefomgeving. Daarom pleiten wij voor het instellen van een maximumsnelheid van 30 km/h binnen de bebouwde kom. Om fijnstof en de koolstofdioxide belasting terug te dringen zijn beperkende snelheidsmaatregelen op de auto(snel)wegen ter hoogte van woonkernen tot 80 km per uur wenselijk.
- Daarnaast is het uit oogpunt van verkeersveiligheid wenselijk voor (elektrische) fietsen de maximumsnelheid – binnen de bebouwde kom – te stellen op 20 km.

Wonen en woonomgeving

Speerpunt voor burgers en gemeenten is het kwalitatief verbeteren van de woningvoorraad. Daarom moet er meer levensloopbestendig gebouwd en verbouwd worden.

- Bij nieuwbouw denken wij aan energieneutraal, circulair en natuur inclusief bouwen.
- Voor de inwoner die het financieel niet vooraf kan regelen, staat de gemeente klaar met een revolverend fonds¹ om, met een lage rente, ook voor deze groep een verbouwing mogelijk te maken.
- Nu de woningmarkt sterk in opmars is, is ook de vraag groot. Daarom willen we dat ook in of bij de huidige bebouwingskernen of industriegebieden – waar het kan – nieuw kan worden gebouwd.
- Bij monumentale panden worden de eigenaren actief begeleid bij het onderhoud of de verbouw van hun woning.
- De gemeente zorgt met een revolverend fonds dat "rotte kiezen" worden aangepakt en geschikt worden gemaakt voor diverse doelgroepen, zoals bijvoorbeeld woningen voor jongeren.
- Voor starters op de woningmarkt wordt gekeken naar een starterssubsidie, die – indien sprake is van verkoop binnen 5 jaar – terugbetaald moet worden en daarmee weer ten goede komt aan een andere starter op de woningmarkt.
- Inwoners met een kleine beurs worden koplopers in energiebesparing. Van energiecoaches krijgen zij gratis advies en hulpmiddelen (tochtstrippen, ledlampen, radiatorfolie etc.). Door mensen zonder baan tot energiecoach op te leiden vangen we drie vliegen in één klap: mensen verbruiken minder energie, de energierekening gaat omlaag én de werkloosheid

¹ Revolverend fonds: een door de gemeente verstrekte lening waarvan de aflossing steeds opnieuw gebruikt kan worden.

loopt terug. Dit willen we verbreden door hen ook de mogelijkheid te geven een technische opleiding te volgen.

- GroenLinks wil dat de gemeente ondersteuning blijft geven aan gezamenlijke wooninitiatieven, de zogenoemde wooncorporaties. Een langetermijnvisie is nodig om duurzaam wonen voor ouderen mogelijk te maken en om burgerinitiatieven voor collectieve woonprojecten te (blijven) steunen.
- Voor de ontwikkeling van kinderen is beweging en onderling contact van grote waarde. Daarom is GroenLinks voor de aanleg van speeltuinen in kinderrijke buurten.
- Voor de oudere jeugd pleiten wij voor plekken met (kleine) skatebanen. Ze bevorderen de levendigheid en zijn een uitlaatklep voor 'hangjongeren'. Ook jeugdhonken of jeugdsozen, onder leiding van het jongerenwerk, dragen daaraan bij en zijn voor onze tieners belangrijke ontmoetingsplekken.
- Hoge concentraties van fijnstof zijn ongezond, zeker voor opgroeiende kinderen. GroenLinks is daarom voor het structureel meten van fijnstof binnen haar gemeente grenzen.

Veilige gemeente

Alle inwoners van onze gemeente hebben recht op een veilige woon-, leef- en werkomgeving. Van de inwoners wordt verwacht dat zij medeverantwoordelijk zijn, zodat deze in gezamenlijkheid wordt gerealiseerd.

- Lokale politiezorg dient toegankelijk te blijven met wijkagenten die zichtbaar aanwezig zijn. De politiepost Winschoten moet blijven bestaan.
- De gemeente voert samen met maatschappelijke organisaties, bedrijven en scholen een actief voorlichtingsbeleid om sexting en roken, lachgas-, alcohol- en drugsgebruik onder jongeren te ontmoedigen.
- Discriminatie komt voor in velerlei vormen, pesten en schelden komt nog steeds voor. Het is daarom belangrijk dat scholen en welzijnsorganisaties daarover voorlichting geven en waar nodig bijsturen. Knelpunten worden door de gemeente benoemd en in beleidsplannen uitgewerkt.
- GroenLinks wil een Keurmerk Coffeeshops, met hierin de voorwaarde van ecologische wietteelt en we willen legale en gereguleerde inkoop van softdrugs.
- Harddrugs moeten verboden blijven.
- Bij herstructurering van wegen binnen de bebouwde kom wordt in projectvoorbereiding samenhangend verbetering van de biodiversiteit, waterbeheer, verkeersveiligheid, klimaat en verbetering van bewonerscontacten meegenomen.

Open en uitnodigende gemeente

Onze samenleving staat voor een aantal grote veranderingen. Mensen kunnen zich hierdoor onmachtig of ongehoord voelen. Dit terwijl bewoners juist barsten van de goede ideeën, om bijvoorbeeld problemen in hun buurt op te lossen of hun dorp mooier te maken. Daarom moeten we mensen het vertrouwen geven om mee te praten en mee te besluiten over hun toekomst. We zetten in op nieuwe vormen van bewonersdeelname aan de democratie om hun geluid sterker te laten klinken!

- We zetten ons in voor nieuwe vormen van (directe) democratie, zoals burgerraden. Die zorgen dat meer mensen betrokken zijn bij democratische besluitvorming. Hierbij maken we ruimte voor overleg, inwinnen van informatie, uitwisseling van argumenten en een

gezamenlijke zoektocht naar oplossingen. Maatschappelijke organisaties van betrokken burgers worden gestimuleerd en betrokken bij het beleid.

- Gemeenten kunnen beter communiceren met de burgers. Zij worden van tevoren bij grote projecten betrokken: hun ideeën worden serieus genomen.
- Openheid staat voorop. De gemeente moet transparant zijn.
- Veel vrijwilligers tonen een grote inzet en dat is goud waard. Zij leveren een belangrijke bijdrage aan het leefbaar houden van dorpen, buurten en wijken. Vrijwilligers kunnen rekenen op ondersteuning en waardering, onder andere door een budget voor bewonersinitiatieven en een jaarlijks te organiseren vrijwilligersdag. Kosten die vrijwilligers maken moeten worden vergoed; het is wenselijk dat de (besturen van) vrijwilligersorganisaties binnen hun budget ruimte reserveren voor een vergoeding.
- GroenLinks blijft open staan voor de opvang van vluchtelingen die door oorlog en geweld hier een veilig heenkomen zoeken. De gemeenten blijven ook de komende jaren bereid om asielzoekers op te vangen en ondersteuning te geven als daartoe het verzoek komt. Ontmoetingsmogelijkheden met de lokale bevolking en organisaties worden actief bevorderd.
- Inburgeraars worden door de gemeente, samen met onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties als SWO, ondersteund om hen wegwijs te maken in de samenleving, taalvaardigheden bij te brengen, een goede huisvesting te bieden en te begeleiden naar werk.

Onze kandidaten

1 Aart Jan Langbroek

2 Jolanda Dale

3 Ina Walvis

4 Marijke Valetton

5 Valérie Verheggen

6 Ida Verkerk